

Szakmai beszámoló

Innovatív szolgáltatási modellek, kreativitás és inspiráció szakmai továbbképzés megvalósítására a külföldi jó gyakorlatok hazai adaptálása érdekében című pályázathoz

A programról

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár *Innovatív szolgáltatási modellek, kreativitás és inspiráció* címmel szervezett műhelynapot 2022. április 20-án a külföldi jó gyakorlatok hazai adaptálásának támogatására. A köszöntő beszédet Fülöp Zsolt, Szentendre polgármestere tartotta, aki maga is felhívta a figyelmet az előadásokban érintendő akut problémákra, ezután az intézmény igazgatója, Dr. Tóth Máté köszöntötte az egybegyűlteket.

A nyitó prezentációt Henrik Jochumsen, a Koppenhágai Egyetem professzora tartotta *Zöldkönyvtári gyakorlatok Dániában* címmel. Az előadás során több új szempontot is felvetett arról, hogy hogyan tudunk gondolkodni a könyvtári szolgáltatásokkal kapcsolatban. Az egyik legfontosabb ilyen felvetés az volt, hogy a könyvtár a fenntarthatóság egyik alapintézménye, hiszen fizikai tárgyak újra és újra használatát biztosítja. Így lazítva a megőrzéssel és az irodalommal való szoros kapcsolatunkon, sokkal nagyobb rugalmasság lehetőségét tulajdonította a könyvtáraknak, magát az eszközkölcsonzést helyezve a középpontba, átlépve a különböző dokumentumok körén egészen a horgászfelszerelések, biciklik és szerszámok világába. Több könyvtári jó gyakorlatot is bemutatott, ahol láthattuk, hogyan valósul ez meg Dániában, illetve különböző kitelepülésekről és a könyvtári térben megvalósuló rendezvényekről, klubokról is beszélt, amelyek alapvetően nem kapcsolódnak a klasszikus szolgáltatásokhoz.

A következő szekció azzal foglalkozott, hogyan tudja támogatni a könyvtár a menekültek boldogulását, beilleszkedését. Mivel ez a kérdés hazánkban is egyre több településen válik sürgetővé, így jó ötlet olyan külföldi könyvtárak fordulni, ahol már évek, évtizedek óta foglalkoznak ezzel, és kialakultak a jó gyakorlatok. A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár a dán Charlotte Brandt-Møllert és a kanadai Elsa Ngant kérte fel arra, hogy mutassák be, mit tesznek ezen a területen.

A megyei könyvtár törekedett a műhelynap szervezése során az innovatív elemek beépítésére a nyelvi akadályok átívelésének érdekében. Henrik Jochumsen az előadását angol nyelven tartotta, azonban a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár munkatársai mindent megtettek azért, hogy mindenki számára érthető legyen. A prezentáció diáit magyar nyelvre lefordítva előre szétosztották a vendégek között. Az előadás végén az egyik kolléganő rövid összefoglalót tartott magyarul az elhangzottakból, majd a kérdéseket is tolmácsolta a professzor és a hallgatóság között. A következő szekcióban elhangzó, ugyancsak angol nyelvű előadásokat pedig előre rögzítették, és magyar hangalámondással látták el. Így a teljes műhelynap érthető és befogadható volt azoknak is, akik nem beszélnek angolul.

A folytatásban Charlotte Brandt-Møller Eritreai és szíriai menekült nők és gyerekek segítése dán közkönyvtárakban címmel tartott előadást. Dániában a könyvtár a munkahely és az otthon mellett a harmadik hely az emberek életében. A könyvtárosok célja az, hogy ezzel az országba érkező menekültek is így legyenek. A megszólítások, segítségük érdekében több kezdeményezést indítottak. Ilyen például a sajtóidő biztosítása, amikor megfelelő infrastruktúrát teremtenek nekik ahhoz, hogy a

hazájuk híreit át tudják tekinteni. De hivatalos ügyek, például letelepedési engedély intézésében is segítő kezet nyújtanak, a szükséges reprográfiai szolgáltatások ingyen igénybe vehetők.

Az Assens Közkönyvtár számos programot szervezett e célcsoportnak. A babakávézóval stimulálják a kisgyermeket a saját és a befogadó ország idegen nyelvének elsajátításához. Az anyákat a védőnői hálózaton keresztül érték el, s azért hívták meg őket, hogy a kötelező felméréseket a könyvtárban végezzék el a gyermekeken. Az intézmény tolmácsot is biztosított, az anyukák ajándék könyveket kaptak, és az épületet is bejárhatták. A háromalkalmasra szervezett látogatások során sikerült a könyvtár iránt olyan bizalmat kialakítani, amely után az anyák és gyermekeik már önállóan is felkeresték az intézményt. Ugyanakkor többször érkeztek olyan panaszok is, hogy a gyerekek nem ismerik a hely szabályait, emiatt esetleg másokat zavarva vagy kevésbé hatékonyan mozognak a könyvtári térben. Nekik rendezte az intézmény a Nyári keddek programsorozatát, amelynek során öt alkalommal, különböző témákban tartottak ingyenes workshopokat (szemétből hoztak létre robotot, táncórák voltak, legóból építettek). A programon helyi dán gyerekek is részt vettek, így új barátságok szövődtek, s a bevándorlógyermek így újabb segítséget kaptak a beilleszkedéshez. De meseworkshop is volt a könyvtárban, amit egy szíriai gyakornok segítségével szerveztek olyan gyerekeknek, akiknek a dánnyelv-tudása még nem elégséges. Itt Andersen A császár új ruhája című előadását tanulták be és adták elő a saját készítésű díszletek között. Rendeztek természetjáró programokat is. A szervezésbe több helyi szervezetet és klubot is bevontak, így könnyebben megoldották a nehéz helyzeteket. Ugyanakkor azzal a problémával szembesültek, hogy szír nyelven nehéz könyveket beszerezniük.

A következő előadást Elsa Ngan tartotta A Torontói Közkönyvtár menekülteknek nyújtott speciális szolgáltatásai címmel. A statisztikák szerint a Toronto városában lakók 50 százaléka valaha maga is menekült volt, talán ezért is áll a város proaktívan a betelepülők kérdéséhez. A városi könyvtár aktív részese a kezdeményezéseknek, sőt az újonnan érkezők először ide látogatnak el, itt kapnak támogatást a letelepedési engedéllyel, lakhatással, képzéssel, nyelvtanulással, munkavállalással kapcsolatban. A koronavírus-járvánnyal összefüggő információk szolgáltatására is nagy hangsúlyt fektettek, tájékoztatójukat harminckét nyelvre fordították le. Egy könyvtáros teljes állásban foglalkozik a kérdések koordinálásával.

A város Newcomer Strategy címmel külön stratégiát alkotott a betelepülők beilleszkedésének támogatására. A könyvtár nemcsak ennek kialakításában vett részt, hanem a saját stratégiáját is ehhez igazította. Ennek köszönhető, hogy a város minden lakója ingyenesen kapott könyvtári kártyát, de az iratok nélkül érkezők és lakcímmel még nem rendelkezők is használhatják a helyi szolgáltatásokat. Az intézménynek így évente 46 millió a látogatottsága.

Torontóban fontos ünnepnek számít az újonnan érkezettek napja, amelyre a könyvtár általában könyvajánló listákat készít. Saját programokat is szervez, például gyermekprogramokat, bábelőadásokat, képzéseket, de olyan speciális szerveződések is, mint a menekült gyermekekből összeálló kórus. Kézműveskészleteket is szállítanak menekült családoknak, illetve gyermekkönyveket olyan háztartásokba, amelyek ideiglenes befogadóként működnek. A koronavírus-járvány miatti bezárások alatt a könyvtár online mesélős alkalmakat szervezett. A múlt év során 40 ezer személyt támogattak összesen 913 workshopkal. A menekültekkel kapcsolatos munkájukat podcastben mutatják be a közönségnek.

A második szekcióban magyar nyelvű előadások hangoztak el, amelyeket Egyházi Dóra és Kertész Zoltán tartottak.

Egyházi Dóra a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének képviselőjeként *Ötletmozaik a szomszédból: jó könyvtári gyakorlatok, módszertani megoldások, sikeres projektek Szlovákiából*

címmel tartott prezentációt. Egyesületük díjazottjai közül válogatott és mutatott be néhány jó ötletet. Bemutatta többek között a könyvjelző csere programot, amely a cseh és a szlovák könyvtárak közötti együttműködésből született. Itt iskolás gyerekek készítettek egyedi könyvjelzőket más iskolák diákjainak. Több kassai jó gyakorlat is szerepelt az előadásban, megismerhettük a könyvtára kórházban fekvő betegeknek kínált szolgáltatásait és a Könyvek karnyújtásnyira nevű irodalmi portált. Az olvasóvá nevelés területéről is voltak érdekes ötletek, mint a Pozsonyi könyvtár „Az első olvasójegye” kezdeményezése, amit ingyen kaptak a gyerekek egy szülőknél szóló kézikönyvvel együtt, ami a gyerekek olvasóvá válásáról szólt.

Kertész Zoltán a Békés Megyei Könyvtár munkatársa a makerspace modell hazai megvalósításáról beszélt. Az előadás bemutatta ezt a speciális szolgáltatási modellt, amelyben nem az olvasással kapcsolatos alkotás kerül a középpontba, mégis jól be tud illeszkedni a könyvtári környezetbe. A megyei könyvtár a hazai intézmények között élenjár a területen, és az innovatív szolgáltatásával sikerült felkeltenie a helyiek érdeklődését.

A szekció után ebéd, majd a Komáromi Raisz Borbála által vezetett helytörténeti séta következett, végül az érdeklődők Török Katalin *Ha a falak mesélni tudnának* című helytörténeti előadásán vehettek részt.

Értékelés

A műhelynapon 53 szakember vett részt, amelyet kiemelkedő sikernek tartunk, hiszen elértük az eredetileg meghatározott célszámot, ráadásul egy olyan időszakban, amikor több szakmai rendezvény is volt országszerte. Rendkívül pozitív, hogy nem csak Pest megyéből, de több vidéki nagyvárosból is érkeztek érdeklődők. Az előadások színvonala és szakmai tartalmának aktualitásával a szervezőcsapat és a hallgatóság is elégedett volt, jó visszajelzéseket kaptunk. A bevándorlókkal, menekültekkel kapcsolatos könyvtári szolgáltatásokról szóló szekció egy olyan kérdéskört feszegetett, amely sokaknak okoz fejtörést a szakmában, így nagy érdeklődéssel fordultak a külföldi példák felé.

Az uniós állami támogatásról szóló nyilatkozatában az a) vagy a b) lehetőség választását megalapozó feltételek teljesülését alátámasztó tényeket, körülményeket és bizonyítékokat:

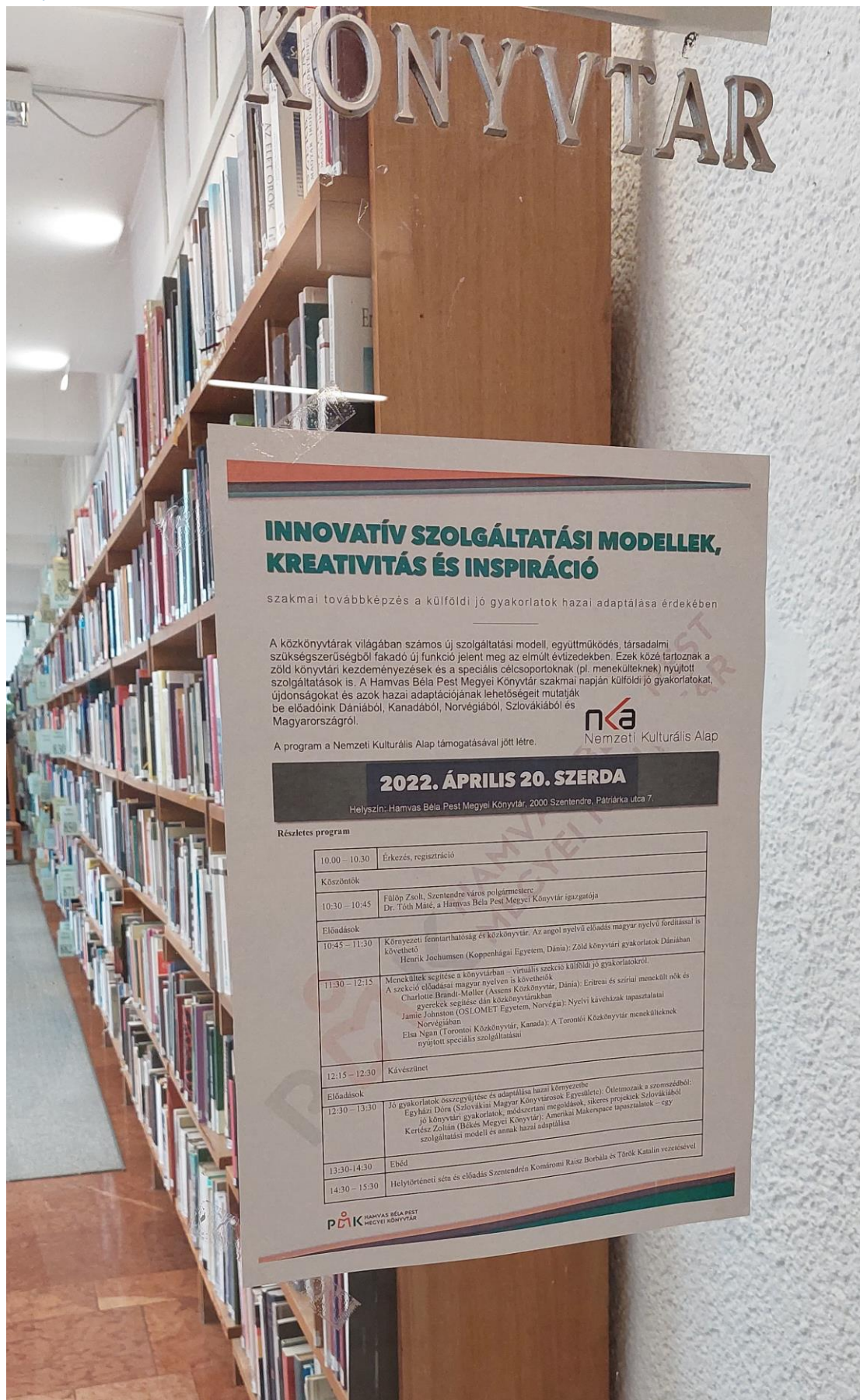
- Ahogy a jelenléti íven is látszik, a résztvevők között csupán az előadók nagy része volt külföldi állampolgár, vagyis a hazai könyvtáros szakma képviselőit tudtuk bevonni. Ezért a támogatásban részesített tevékenység más tagállamok piacaira és fogyasztóira legfeljebb marginális hatást gyakorol.
- A programon való részvétel ingyenes volt, így a támogatott tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek.

Szentendre, 2022. június 28.

Dr. Tóth Máté

igazgató

INNOVATÍV SZOLGÁLTATÁSI MODELLEK, KREATIVITÁS ÉS INSPIRÁCIÓ

szakmai továbbképzés a külföldi jó gyakorlatok hazai adaptálása érdekében

A közönyvtárak világában számos új szolgáltatási modell, együttműködés, társadalmi szükségességéből fakadó új funkció jelent meg az elmúlt évtizedekben. Ezek közé tartoznak a zöld könyvtári kezdeményezések és a speciális célcsoportoknak (pl. menekülteknek) nyújtott szolgáltatások is. A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár szakmai napján külföldi jó gyakorlatokat, újdonságokat és azok hazai adaptációjának lehetőségeit mutatják be előadóink Dániából, Kanadából, Norvégiából, Szlovákiából és Magyarországról.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A program a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre.

2022. ÁPRILIS 20. SZERDA

Helyszín: Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár, 2000 Szentendre, Pátriárka utca 7.

Részletes program

10.00 – 10.30	Érkezés, regisztráció
Köszöntők	
10.30 – 10.45	Fülöp Zsolt, Szentendre város polgármestere, Dr. Tóth Máté, a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár igazgatója
Előadások	
10.45 – 11.30	Környezeti fenntarthatóság és közönyvtár: Az angol nyelvű előadás magyar nyelvű fordítással is követhető Henrik Jochumsen (Koppenhágai Egyetem, Dánia): Zöld könyvtári gyakorlatok Dániában
11.30 – 12.15	Menekültek segítése a könyvtárban – virtuális szekció külföldi jó gyakorlatokról. A szekció előadásai magyar nyelven is követhetők Charlotte Brandt-Møller (Assens Közönyvtár, Dánia): Eritrea és szíriai menekült nők és gyerekek segítése dán közönyvtárakban Jamie Johnston (OSLOMET Egyetem, Norvégia): Nyelvi kávéházak tapasztalatai Norvégiában Elsa Ngan (Torontói Közönyvtár, Kanada): A Torontói Közönyvtár menekülteknek nyújtott speciális szolgáltatásai
12.15 – 12.30	Kávészünet
Előadások	
12.30 – 13.30	Jó gyakorlatok összegyűjtése és adaptálása hazai környezetbe Egyházi Dóra (Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete): Ötlemezeink a szomszédoktól: jó könyvtári gyakorlatok, módszertani megoldások, sikeres projektek Szlovákiából Kertész Zoltán (Békés Megyei Könyvtár): Amerikai Makerspace tapasztalatok – egy szolgáltatási modell és annak hazai adaptálása
13.30-14.30	Ebéd
14.30 – 15.30	Helytörténelmi sétá és előadás Szentendrén Komáromi Raizer Borbála és Török Katalin vezetésével

A szakmai beszámoló elérhetősége a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár honlapján az alábbi felülete érhető el:

<https://hbpmk.hu/dokumentumok>